

Social-, Bolig-, og Ældreministeriet
aeldretvaer@sm.dk

København, den 19. september 2024

Høring over udkast til lov om ældretilsyn

Alzheimerforeningen takker for muligheden for at afgive høringssvar til lov om ældretilsyn. I Alzheimerforeningen er vi glade for, at ældres livskvalitet og selvbestemmelse har stor politisk bevågenhed, og vi vil gerne bidrage til at sikre bedre livsudfoldelsesmuligheder for ældre og i særdeleshed gruppen af mennesker med en demenssygdom og deres pårørende, som vi repræsenterer.

Nærværende høringssvar skal ses i sammenhæng med Alzheimerforeningens høringssvar vedrørende ældrelø. I den forbindelse vil vi fremhæve, at vi anerkender intentionerne om at skabe større fagligt råderum i ældreplejen og ikke mindst at sikre en højere grad af selvbestemmelse for ældre mennesker herunder mennesker med demens. Men vi mener, der er en række forudsætninger, der mangler at være til stede, for at intentionerne kan indfris. Dette har betydning for tilsynsmodellen og nærværende lovudkast. I forlængelse heraf er vi fortsat bekymrede over, at der ikke sikres en klar kobling mellem sundhedslov, ældrelø og servicelov med det nye lovkompleks.

Tilsyn skal skabe læring og udvikling

I Alzheimerforeningen bakker vi op om en tilsynsmodel, der skaber fokus på læring og udvikling til gavn for de mennesker, der modtager pleje i eget hjem eller på plejehjem. Vi er også enige i forudsætningen om at tilsynsmodellen i dag er for kompleks og bureaukratisk i kraft af, at den kommunale forpligtelse til hhv. uanmeldt tilsyn, tilsynspolitik og det statslige ældretilsyn fungerer side om side, og vi tror på, at en mere sammenhængende tilsynsmodel kan skabe øget kvalitet.

I bekendtgørelsen vil det være afgørende at præcisere relationen mellem ældretilsynet og hhv. kommunens generelle tilsynsforpligtelse og forpligtelse til personrettet tilsyn.

Tilsynet skal spille en væsentlig rolle i at sikre borgernes retssikkerhed. Det kan kun gøres, hvis tilsynet får metoder og rammer til at afdække, i hvilken grad borgerens selvbestemmelsesret udøves i tilrettelæggelsen af hjælpen. Det betyder også, at fokus på den tillid mellem enhed og tilsynsmyndighed, som i lovforslaget tillægges stor vægt, ikke må overskygge behovet for at borgere, pårørende og samfundet som helhed kan være trygge ved, at et tilsyn rent faktisk kan afdække og reagere på uhensigtsmæssig praksis. Derfor skal tilsynet både indfri et behov for øget læring og kvalitetsudvikling samt et behov for kontrol af hensyn til borgernes tryghed.

Organisering

Vi er enige i, at en model der lægger sig op ad Socialtilsynets model vil være en effektiv model, og at det i udgangspunktet vil være hensigtsmæssigt, at de kommuner, der allerede har erfaring som tilsynsmyndighed via Socialtilsynet, overdrages opgaven i.f.t. ældretilsynet.

Vi er stærkt bekymrede for en så lav kadence som tilsyn hvert femte år, hvis ikke der indkommer anmeldelser. En beboer lever i gennemsnit 2½ år på plejehjem, og der er på mange enheder en meget stor

leder- og personaleomsætning. Derfor er hvert 5. år alt for lang en periode mellem tilsyn. Det er afgørende for tilliden til en ældrereform og implementering af ældreloven, at borgere og pårørende er trygge ved, at der er et sikkerhedsnet under dem i form af et tilsyn, fx i.f.t. tilsynets rolle i at vurdere retssikkerheden. Samtidig er vi enige i behovet for at fokusere ressourcer på reaktive tilsyn for at sikre opfølgning der, hvor der er en formodning om, at kvaliteten halter.

Kvalitet skal bygge på evidens og bedste viden

Vi imødeser udarbejdelsen af et vurderingskoncept og henstiller kraftigt til, at det udarbejdes med afsæt i eksisterende viden og evidens om god pleje og omsorg og om demensfaglighed i det lys, at ca. 80 % af beboerne på plejehjem og ca. 20 % af borgerne i hjemmeplejen har en demenssygdom eller demenslignende symptomer.

Det er afgørende, at vurderingskonceptet bygger på evidens og best practice på sundheds- og socialområdet herunder dokumenterede demensfaglige metoder. Det vil sige, at når en bærende værdi om selvbestemmelse skal omsættes, skal konceptet bygge på viden om, hvordan borgerens selvbestemmelse indfris (fx personcentreret tilgang). Eller når en bærende værdi om tillid til medarbejdernes faglighed skal omsættes, skal konceptet bygge på en vurdering af, hvilken faglighed, der er relevant og nødvendig, samt viden om hvordan denne faglighed bør udmøntes i praksis.

I den forbindelse er vi meget bekymrede over formuleringen: "I den forbindelse vil der skulle tages højde for, at der med vurderingskonceptet og tilsynet på baggrund heraf ikke stilles større krav til plejeenhederne, end de med rimelighed forventes at kunne leve op til." Vi ved, at der i dag er ekstremt stor forskel på kvaliteten på plejehjem og i hjemmeplejegrupper. Dette uden at der er objektive kriterier til grund herfor. Vi frygter, at denne formulering kommer til at sætte barren ved laveste fællesnævner i stedet for at stile efter, at alle enheder opnår den høje kvalitet, som vi kan se, at det kan lade sig gøre at opnå.

Dokumentation

Skriftlig dokumentation er et væsentligt led i at sikre en høj kvalitet i plejen for ældre og i særdeleshed for mennesker med demens, der ikke nødvendigvis selv kan fortælle, hvornår de sidst har været i bad, hvordan de bedst mobiliseres, hvilke vaner der er vigtige for dem for et godt liv med mere. Derfor er vi meget bekymrede over det massive fokus på at skære i dokumentationen, og vi mener at skriftlig dokumentation er et afgørende redskab – både i den daglige praksis – men ikke mindst for en tilsynsmyndighed til at kunne vurdere kvaliteten af plejen i en given enhed. Der bør tages højde for dette i en vurderingsmodel for tilsynet.

Anmeldelse

Det er afgørende, at adgangen til at indgive en anmeldelse er smidig, og at muligheden formidles bredt ud. Det er vores erfaring, at få borgere og pårørende i dag er klar over, at de har mulighed for at indgive en bekymringshenvendelse til ældretilsynet. Det bør være muligt at indgive anmeldelse både telefonisk og skriftligt.

Det bør præciseres, at pårørende i den sammenhæng skal forstås bredt, og at en anmeldelse således også kan indgives af frivillige, der er tilknyttet fx et plejehjem.

Sanktioner og opsamling

Det er vigtigt for læringsperspektivet, at der er både en mundtlig og en skriftlig tilbagemelding på tilsynsbesøget, og vi er glade for at dette er defineret i lovforslaget. Det er afgørende for borgernes tryghed og retssikkerhed, at den skriftlige opsamling er fyldestgørende, og at enhederne forpligtes til at offentliggøre opsamlingen på kommunens hjemmeside og på plejehjemsoversigten.

Metoder

Den bærende metode i tilsynet beskrives som "lærende dialog". Vi antager, at der her forudsættes dialog mellem tilsynsmyndighed og medarbejdere/ledere på enheden. Vi vil i den sammenhæng på det kraftigste understrege behovet for, at dialog med beboere og pårørende samt eventuelt frivillige tillægges lige så stor vægt, samt at der systematisk anvendes observation som metode for at få et reelt indblik i hverdagen og praksis på enheden. I bemærkningerne står: "Men dialogen vil ikke altid kunne stå alene, da det at observere dagligdagssituationer (...) i nogle situationer vil kunne give tilsynet relevant viden." Vi mener det i stedet bør beskrives at den lærende dialog, dialog med borgere/pårørende/frivillige og observationer skal tillægges lige vægt i tilsynet, og at ingen af elementerne kan stå alene.

Med venlig hilsen

Birgitte Vølund
Formand
Alzheimerforeningen

Mette Raun Fjordside
Direktør
Alzheimerforeningen